

1167

คำลักษณะนามในภาษาไทย

นางสาวนันทา กลิ่นมณี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปริศนาคำศัพท์มหาบัณฑิต
ภาควิชาภาษาศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2532

ISBN 974-577-795-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I10302931

016264

CLASSIFIERS IN MIEN

Miss Nanta Klinmanee

ศูนย์วิทยทรัพยากร

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

for the Degree of Master of Arts

Department of Linguistics

Graduate School

Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-577-795-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

คำลักษณะนามในภาษาเขมร

โดย

นางสาวนันทา กลิ่นมณี

ภาควิชา

ภาษาศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ ดร. กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา

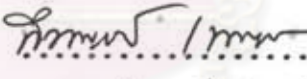

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิชัยภิรมย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปราณี กุลละวณิช)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร. กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชีระพันธ์ เหลืองทองคำ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เนียรศิริ วงศ์วิภาณนท์)

หน้าปก พิมพ์ : คำสัทขนดนามในภาษาเมี่ยน (CLASSIFIERS IN MIEN) อ.พีรภักษา :
 อาจารย์ ดร.กึ่งกาญจณี เทพกาญจนา, 233 หน้า. ISBN 974-577-795-1

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะรวบรวมคำสัทขนดนามในภาษา เมี่ยนให้ไ้มากที่สุด และแสดง
 เจือนโยการ เกิดร่วมระหว่างคำสัทขนดนามกับคำนามที่รวบรวมไ้

ข้อมูลที่ใช้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไ้มาจาก งานวิจัย เรื่องคำสัทขนดนามในภาษาเมี่ยนจากการ
 สัมภาษณ์ผู้บอกภาษาคำนวน 7 คน ที่บ้านห้วยแม่ซ้าย ตำบลเมี้ยว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย และจาก
 สิ่งพิมพ์ภาษาเมี่ยนจำนวน 23 ชิ้นที่รวบรวมไ้จากห้องสมุดโรงพยาบาลคริสเตียน อำเภอเชียงคำ จังหวัด
 พะเยา ผู้วิจัยรวบรวมคำสัทขนดนามภาษาเมี่ยนไ้ทั้งหมดเป็นจำนวน 150 คำ ซึ่งเกิดร่วมกับคำนามจำนวน
 1,425 คำ คำสัทขนดนามในภาษาเมี่ยนสามารถจำแนกออกเป็ประเภทใหญ่ด้วยเกณฑ์ทางความหมายไ้
 5 ประเภท คือ สัทขนดนามหน่วย สัทขนดนามแสดงส่วนย่อย สัทขนดนามแสดงกลุ่ม สัทขนดนามหน่วยวัด และ
 สัทขนดนามประเภท สัทขนดนามแต่ละประเภทให้ภาพของสิ่งที่คำนามอ้างอิงในแง่รูปร่างที่แตกต่างกัน กล่าวคือ
 สัทขนดนามหน่วย ใช้จำแนกกับสิ่งที่คำนามอ้างอิงเป็นหน่วย ๆ สัทขนดนามแสดงส่วนย่อยใช้แสดงส่วนย่อย
 ส่วนแบ่ง หรือส่วนประกอบของสิ่งที่คำนามอ้างอิง สัทขนดนามแสดงกลุ่ม ใช้แสดงการรวมกลุ่มของสิ่งที่คำนาม
 อ้างอิง สัทขนดนามหน่วยวัดใช้แสดงค่าที่ไ้จากการวัดคุณสมบัติของสิ่งที่คำนามอ้างอิง สัทขนดนามประเภทใหญ่
 คำนามกับสิ่งที่คำนามอ้างอิง ออกเป็นประเภท แบบ อย่าง หรือชนิด สัทขนดนามประเภทใหญ่ตั้งกล่าว
 สามารถจำแนกออกเป็ประเภทย่อย ที่มีความสัมพันธ์กันเป็นระบบซึ่งแสดงไ้ด้วยแผนภูมิต้นไม้

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังไ้กำหนดอรรถสัทขนดสำหรับแต่ละประเภทของคำสัทขนดนาม และคัดเลือก
 เฉพาะอรรถสัทขนดที่จำแนกสัทขนดนามคำหนึ่งออกจากสัทขนดนามอีกคำหนึ่งมา แสดง เป็นชุดอรรถสัทขนดสำหรับ
 สัทขนดนามแต่ละคำ อรรถสัทขนดตั้งกล่าวประกอบด้วย อรรถสัทขนดที่แสดงประเภทใหญ่สุดของคำสัทขนดนาม
 อรรถสัทขนดที่แสดงความหมายเฉพาะของคำสัทขนดนาม และอรรถสัทขนดของ คำนามที่ เกิดร่วมกับคำสัทขนดนาม
 นั้น ๆ หรือเรียกว่าสัทขนดบังการเกิดร่วมนั่นเอง .

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ..... ภาษาคำสตร
 สาขาวิชา ..... ภาษาคำสตร
 ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อผู้พิมพ์ ..... *กึ่งกาญจณี*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... *กึ่งกาญจณี*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

NANTHA KLINMANEE : CLASSIFIERS IN MIEN. THESIS ADVISOR : KINGKARN THEPKANJANA, Ph. D. 233pp. ISBN 974-577-795-1.

This study aims at collecting as many classifiers in Mien as possible and at identifying the selectional restrictions between classifiers and nouns.

The data used in this study are collected from the research works on classifiers in Mien, and are elicited from seven informants at Ban Huaj Mae Saj, Tambol Mae Yao, Amphoe Muang, Chiengraj Province and are also based on as printed materials in Mien found at the library of the Christian Hospital, Amphoe Chiengkam, Phayao Province. A total of 150 classifiers which co-occur with 1,425 nouns are then collected. The collected classifiers can be semantically classified into 5 major types : itemizer, fractionalizer, collectivizer, unit of measurement and kind. These different types of classifiers reflect different views of the things referred to by nouns. That is, the itemizer is used to individuate and count the things that nouns refer to. The fractionalizer is used to indicate parts or fractions of the things that nouns refer to. The collectivizer is used to express a collection of things that nouns refer to. The unit of measurement is used to indicate the value of the properties inherent in the things referred to by nouns. The kind is used to classify the things that nouns refer to on the basis of kind or type. Each major type of classifiers can be classified into subtypes which exist in hierarchical relationship expressed in tree diagrams.

A semantic feature corresponding to each type of classifier is proposed and certain features are selected as characteristic features for each classifier. The set of characteristic features for each classifier consists of a feature indicating the major type of classifier, a feature expressing the meaning specific to that classifier and a selectional restriction feature which expresses the meaning of the nouns that can co-occur with the classifier.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ..... ภาษาคำสตร์ .....
สาขาวิชา ..... ภาษาคำสตร์ .....
ปีการศึกษา ..... 2532 .....

ลายมือชื่อนิสิต ..... *ว.กม.* .....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... *ก.กม.* .....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาของคณาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์
ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ทางภาษาศาสตร์อื่นเป็นพื้นฐานแก่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ โดยเฉพาะ
อย่างยิ่ง อาจารย์ ดร. กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา ผู้ซึ่งได้สละเวลาอันมีค่าส่วนหนึ่งกับการให้
คำปรึกษาและข้อคิดอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ปราณี กุลละวณิชย์ ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ชรศิริ
วงศ์วิภาณก์ กรรมการ ที่ให้การตรวจสอบและแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะสำเร็จลงไม่ได้หากปราศจากผู้ออกภาษาที่มีน้ำใจและความอดทน
อย่างชาวเมืงน บ้านห้วยแม่ซ้าย ตำบลแม่ขาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อนิสิต และ คุณแม่อุบล กลิ่นมณี ผู้มอบชีวิตและจิตใจ
แห่งความอดทนและอดกลั้น ตลอดจนความรักและความห่วงใย อันเปรียบเสมือนมนต์ศักดิ์สิทธิ์
เปลี่ยนความท้อแท้เป็นความมานะ ความหมดหวังเป็นความมีหวัง ขอขอบคุณคุณภัสกร กลิ่นมณี
น้องชายผู้คอยให้กำลังใจตลอดมา

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคุณพ่อปิ่น คุณแม่จินดา คุณประสูร และคุณจรรยา มุลสวัสดิ์ ที่ให้
ความอนุเคราะห์เรื่องที่พักและการเดินทางที่เชียงใหม่ ขอขอบพระคุณคุณชนบ-คุณมธุรี ณะฤทธิ
ที่ได้เอื้อเฟื้อที่พักที่กรุงเทพมหานคร และที่จ่าลิมเสื่อไม่ได้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์สุวิชัย
ศรีทิพราชฤทธิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียน และอาจารย์ศิริรัตน์ สีนประจักษ์ผล หัวหน้าหมวดภาษา
อังกฤษ โรงเรียนเดชะปัตตานานุกูล ที่ให้การสนับสนุนผู้วิจัยโดยอนุญาตให้ผู้วิจัยลาราชการมา
ด้วยความเต็มใจ ขอขอบคุณผู้ร่วมงานทุกท่านที่กรุณาช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ทางราชการ
โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์ชวดี วรชาติ อาจารย์ราตรี ทองสีอ่อน และอาจารย์สิทธิพงศ์
อติวรมันต์ ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณวิชัย กฤตประโชชน์ ที่ได้ให้
กำลังใจและความช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอ ขอขอบคุณคุณวิรัตน์ วาวิชกุลจงเจริญ ที่ให้ความ
ช่วยเหลือเรื่องการเงินอย่างดียิ่ง

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอให้ความยินดีเกิดจากการที่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีประโยชน์แก่
ผู้สนใจ จงแปรเปลี่ยนเป็นบุญกุศล อุทิศแด่ ดวงวิญญาณของคุณไกรสร กลิ่นมณี น้องชายผู้ให้
กำลังใจจนจบจนวาระสุดท้ายของชีวิต

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ภ
สารบัญภาพ.....	ผ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
1.3 สมมุติฐาน.....	2
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	2
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
1.6 ความหมายของเครื่องหมายและสัญลักษณ์ที่ใช้.....	3
1.7 ข้อมูลเกี่ยวกับคนเมืองและภาษาเมือง.....	4
1.7.1 ประวัติความเป็นมาของคนเมือง.....	4
1.7.2 ภาษาเมือง.....	5
2 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	12
2.1 แหล่งข้อมูล.....	12
2.2 เกณฑ์ในการคัดเลือกผู้บอกภาษา.....	13
2.3 การรวบรวมข้อมูล.....	14
2.4 การจัดระเบียบข้อมูล.....	18
2.5 การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลครั้งสุดท้าย.....	19

	หน้า
3 ทบทวนวรรณกรรม.....	20
3.1 การศึกษาเรื่องคำลักษณนาม.....	20
3.1.1 คำจำกัดความของคำลักษณนาม.....	20
3.1.2 การศึกษาเกี่ยวกับคำลักษณนามโดยทั่วไป.....	22
3.1.3 การศึกษาเกี่ยวกับคำลักษณนามของภาษาในแถบเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้.....	26
3.2 การศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์อัตราดลัษณ์ (Componential Analysis).....	42
4 การจำแนกประเภทคำลักษณนามในภาษาเมียน.....	46
4.1 หลักการเบื้องต้น.....	47
4.1.1 หลักการในการจำแนกประเภทคำลักษณนาม.....	47
4.1.2 รูปแบบและประเภทของอัตราดลัษณ์ที่ใช้.....	48
4.2 ลักษณะนามนับหน้าส.....	51
4.3 ลักษณะนามแสดงส่วนข้อ.....	60
4.4 ลักษณะนามแสดงกลุ่ม.....	69
4.5 ลักษณะนามหน้าสวัด.....	80
4.6 ลักษณะนามประเภท.....	89
4.7 สรุป.....	90
5 อัตราดลัษณ์ของคำลักษณนามในภาษาเมียน.....	91
5.1 อัตราดลัษณ์ของลักษณนามนับหน้าส.....	93
5.2 อัตราดลัษณ์ของลักษณนามแสดงส่วนข้อ.....	99
5.3 อัตราดลัษณ์ของลักษณนามแสดงกลุ่ม.....	104
5.4 อัตราดลัษณ์ของลักษณนามหน้าสวัด.....	114
5.5 อัตราดลัษณ์ของลักษณนามประเภท.....	130
5.6 สรุป.....	130

	หน้า
6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	133
6.1 สรุปผลการวิจัย.....	133
6.2 ข้อเสนอแนะ.....	136
 บรรณานุกรม.....	 137
ภาคผนวก.....	143
ประวัติผู้เขียน.....	233

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงระบบพยัญชนะในภาษาเมียน.....	6
2	แสดงระบบสระในภาษาเมียน.....	7
3	แสดงระบบวรรณยุกต์ในภาษาเมียน.....	8
4	แสดงการเปรียบเทียบผลการวิจัยเกี่ยวกับคำลักษณนาม ของกรีนเบิร์กและฮัลลัน.....	26
5	แสดงโครงสร้างพื้นฐานของวลีบอกจำนวนในภาษาเมียน (ดัดแปลงจาก Caron 1987:154).....	36
6	แสดงการเปรียบเทียบโครงสร้างวลีบอกจำนวนในภาษาเมียน กับโครงสร้างวลีบอกจำนวนในภาษาจีน ภาษาแหม้ว ภาษาไทย และภาษาล่าหู่ (ดัดแปลงจาก Caron 1987:155).....	36

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	แสดงการจำแนกประเภทคำนามที่อ้างถึงสิ่งมีชีวิตและคำลักษณนาม ที่ใช้กับคำนามดังกล่าวในภาษาพม่าเป็นแบบวงจร (ดัดแปลงจาก Goral 1978).....	29
2	แสดงการแยกองค์ประกอบทางความหมายหรืออรรถลักษณะ ของคำว่า "พ่อ" และ "แม่".....	42
3	แสดงความหมายของคำตัวอรรถลักษณะแบบเปรียบเทียบ.....	43
4	แสดงการจำแนกประเภทคำลักษณนามในภาษาเมียน เป็นประเภทใหญ่.....	51
5	แสดงการจำแนกประเภทและอรรถลักษณะของลักษณนามนับหน่วย.....	52
6	แสดงการจำแนกประเภทและอรรถลักษณะ ของลักษณนามแสดงส่วนข้อ.....	61
7	แสดงการจำแนกประเภทและอรรถลักษณะ ของลักษณนามแสดงกลุ่ม.....	70
8	แสดงการจำแนกประเภทและอรรถลักษณะของลักษณนามหน่วยวัด.....	82
9	แสดงรูปแบบการเขียนชุดอรรถลักษณะ.....	92

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แสดงลายปักที่เป็นสอด.....	54
2	แสดงลายปักตามแนวนอน.....	55
3	แสดงการแบ่งสิ่งที่มีทรงกลมแบนออกเป็นส่วนย่อย ที่เรียกว่า <u>le:๗5</u>	66
4	แสดงการแบ่งสิ่งที่มีทรงเหลี่ยมแบนออกเป็นส่วนย่อย ที่เรียกว่า <u>le:๗5</u>	67
5	แสดงการแบ่งสิ่งที่มีทรงกระบอกออกเป็นส่วนย่อย ที่เรียกว่า <u>le:๗5</u>	67
6	แสดงการแบ่งสิ่งที่มีทรงแท่งเหลี่ยมออกเป็นส่วนย่อย ที่เรียกว่า <u>le:๗5</u>	67

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย